

עין משפט
גזר מצוה

בזו א מיי פ"ב מהל' יוסט
הלכה כה סמנ עשין ג
טוש"ע אה"ע פ"י קסד סעיף ז:

בזב ב מיי פ"א מהל' ערכין
הלכה ה:

→

תורה אור השלם

1
וזהו ערך הדבר מבין עשרים שקל ועד חצי ששים שקל וזהו ערך חמשים שקל בסף בשקל הקדש:
ורקרא כז ג

2
ואם נקבה חיה וזהו ערך שלשים שקל:
ורקרא כז ד

→

מוסף רש"י

אם אשת ישראל היא. **אם** זה שקדשה ישראל הוא, שאם תחלוץ מן היסם לאחר קידושין לא תחשב על צעלה (יבמות יז:). **אם** אשת כהן היא. **ואם** זה שקדשה כהן הוא, שאם תחלוץ ממאסר עליו, אינה חולצת. **וסמכין** אולי (שם). **הדבר**. והיה ערך הכור, ומיטעו דה"ל נפקא לן ולא טומטוס (בבברות מב.). **אבל** יהא בערך אשה. **ערך** איש ואשה אין שוין, כמפתח כס' כהר סני (שם). **ואם** נקבה. **מיטעו** דלס' נפקא לן ולא טומטוס (שם). וכעיי' דל' כח:.

→

מוסף תוספות

א. מוס'. הלא"ש מוסף: לחומרא. ב. דלא אמרינן סמכין אדרבנן ושריא בלא חליצה. מוס'. כמות מוס'. ד"ה כיוס (ולגמרה י"ל דהולכים דלא כשעת מוס' הרמ"ש שפאטו שתי' דהלכה כרבנן, אלא כשני ומארי ויטעירא ופי' הר"ן שאן דמשמע שטימיהו דסמכין אצטג לצי הא, ולי"ע. ז. גבי מילה נחא דסתם זכר הוי אנדרויניוס בכלל מוס' הרמ"ש. ד. מיתורא דה"א. מוס' הלא"ש. ה. דיכין דגלי כדברינן דלא הוי בכלל זכר וכר' (ו' מילה גמי הוה ילפינן אי לאו דגלי קרא דוכל זכר. מוס' נהה כח: ד"ה סא. ו. והוי קולא שאינו קדוש, דלא הוה ילפינן מערכין לקולא אלא ממילה לחומרא, ולהכי אצטריך קרא. מוס' נהה כח: ד"ה סא. (ועי' מהרש"ל ומהרש"ם).

קלו:

ואם אשת כהן היא אינה חולצת. הקשה ה"ר משה מנהיים ותחלוץ ומה בכך הא אמרי' כפ"פ שני דיבמות (דף כג.) דספק חלוצה היכא דנכנסה שריא דתנן התם אם קדמו וכנסו אין מוילאין מידם ואמרינן בגמ' ז' תני שילא אפילו שניהם כהנים מ"ט חלוצה דרבנן ועל

ספק חלוצה לא גזרו ואומר רבי דהאי דאינה חולצת בשמעתין לא משום שאם חלצה (לא) יהא מחויב להוילאה אלא כיון דאפשר בלא חליצה מוטב שלא תחלוץ שלא להוילא לעו על צייה כעין שמנינו בפרק בתרא דיבמות (דף קט.) דתנן האשה שהלך צעלה וזרמה למדינת הים וצאו ואמרו לה מת צעליך לא תנשא ולא תמייבס עד שמדע שמא מעוברת זרמה ואמר בגמ' י' ונעולם אמר ועזרי ג' לעזמה ט' לחצירתה וחולצת ממנ' פי' שאם נתעברה זרמה וילדה מומרת לשוק בלא חליצה ואם לא נתעברה הרי חליצה פוטרת ר' יוחנן אמר לעזמה ג' לחצירתה לעולם ופרין ותחלוץ ממנ' ומשני גזירה שמא יהא ולד של

קיימא ונמלא מזריכה כרוז לכהונה ולזריכה דילמא איכא דהוי בחליצה ולא הוה צהכרזה ואמרו קא שרו חלוצה לכהונה אלאמא אנו מעגנין אשה זו לעולם משום טעמא דנמלא מזריכה כרוז לכהונה ולכך אין אנו מניחים לחלוץ וכל שכן כהא שיז לימנע יותר מחליצה ואיכא למיחש טפי שלא יאמרו קא שרו חלוצה לכהן. מ"ר: ואם אשת כהן היא אינה חולצת. דמי הוא אפילו כי לא שהה כרבנן כדאי' בהחולץ (יבמות דף לו: וס) והא דאמרינן לעיל דהלכה כרשב"ג היינו דוקא באשת ישראל^א אבל באשת כהן לא קי"ל כוותיה להלריכה חליצה הואיל ואשת כהן היא.^ב מ"ר: דרנניא^ג הובר ולא טומטום ואנדרויניוס. השתא משמע דדריש מלשון זכר ונקבה ולא מימורא דה' דזוכר ואם נקבה דאם לא כן מאי קפריך בסמוך ומ"ש גבי מילה מאי קרא זריך במילה לרבות אנדרויניוס והא דלרצה^ד זריך מיעוט גבי ערכין למעוטי אנדרויניוס^ה אלא ע"כ לאו מימורא דקרא ממעט ליה מערך איש ואשה אלא ממשמעות דזכר ונקבה הלכך זריך קרא במילה לרבות אנדרויניוס וכ"מ נמי דגבי קידוש ממעט אנדרויניוס בלא שום ייחור כדמוכח בפרק טרף בקליפ ציומא^ו (דף מג. וס) דאמר תנן התם הכל כשרים לקדש כו' ומפרש אשה מנלן אמר קרא ונתן ולא ונתנה כו' ומהאי טעמא דממעט אשה ממעט אנדרויניוס וקשה לרבי דבגדה פירק המפלת^ז (דף כח: וס) מייתנין הך מילתא דערכין וקאמר טעמא דכתב רחמנא הזכר ואם נקבה הא מוזכר ונקבה לחוד לא הוה ממעט להו אלאמא מימורא דואם וה' דהזכר קדריש ואומר רבי דודאי מימורא קדריש כדמשמע התם והא דאינטריך כל זכר גבי מילה לרבות אנדרויניוס כי היכי דלא ינלף מערכין^ח ומשום הכי גבי קידוש לא זריך קרא למעט אנדרויניוס דילפינן מערכין וממילה לא ילפינן דאית לן למיפין מערכין לחומרא ופסול לקדש והא דאמר רב צהמפלת^ט (גס זה ס) טומטוס ואנדרויניוס שראו לובן ואודם כלחת אין חייבין על ציאת מקדש ושורפינן עליו את התרומה ונפקא ליה התם ציאת מקדש מדכתיב מוזכר ועד נקבה תשלמו זכר ודאי נקבה ודאית ולא טומטוס ואנדרויניוס ופרין התם וכל היכא דכתיב זכר ונקבה למעוטי טומטוס ואנדרויניוס והתניא כו'^י דטעמא דכתב רחמנא הזכר ואם נקבה כו' והשתא מאי קפריך דבלא יחור נמי שפיר ממעט טומטוס ואנדרויניוס משום דילפינן מערכין וי"ל דכי גמרי מערכין לחומרא כמו גבי קידוש אבל לקולא לפוטרו מציאת מקדש כשראה לובן ואודם כלחת לא ילפינן מערכין אלא אדרבה ילפינן ממילה לחומרא לחייבו על ציאת מקדש מיהו קשה לרבי מהא דתני בצבורות בפרק אלו מומין (דף מג. וס) הזכר ולא הנקבה כשהוא אומר למטה זכר שאין תלמוד לומר להוילא טומטוס ואנדרויניוס והשתא אמאי אינטריך קרא למעט טומטוס ואנדרויניוס שאינם קדושים לעולה תיפוק ליה משום דילפינן מערכין לחומרא דהיינו חומרא שאין קדושה חלה עליהם וארי' קרבן אחר וצדוקא אומר ר"י דלרצה^{יא} היא קולא שאם לא מצא אלא אנדרויניוס יהא יושב וצטל כעין שמנינו גבי סוכה בפרק לולב הגזול (דף טז:) דמתיא ר' יהודה אומר אין סוכה נוהגת אלא בד' מינים שצולצב והדין ונתן ומה לולב שאינו צלילות כצימים כו' אמרו לו כל דין שאתה דן שתחילתו להחמיר וסופו להקל אינו דין לא מצא ד' מינין יהא יושב וצטל ומיהו לא דמייא שפיר להאיא דהתם ודאי סופו להקל שאם לא ימצא ד' מינים כל ימי סוכה נמלא המנוה עוברת וא"ל לעשותה עוד אפילו ימצא אחרי כן אבל גבי קרבן אם אינו מוצא עכשיו אלא אנדרויניוס אחר זמן ימצא וא"כ תחילתו^{יב} וסופו להחמיר הוא ועוד אומר רבי דההוא קרא דהזכר גבי עולת נדבה הוא דכתיב' ולא גבי חובה הלכך לא שייך התם יהא יושב וצטל כיון שאינו מחויב שום קרבן.^{יג} מ"ר: הובר^{יד} ולא טומטום ואנדרויניוס.

בצבורות בפרק^י (א' אלו מומין (מג. וס) אמר סמי מכאן טומטוס דתנן התם טומטוס ואנדרויניוס אין שוחטין עליו לא בנקדש ולא במדינה רבי ישמעאל אומר אין מוס גדול מזה וסכ"א אינו צבור אלא נגזו ונעמד ואמר בגמ' אר"ח מחלוקת באנדרויניוס אבל טומטוס דברי הכל ספיקא הוא וקדוש מספיקא אומר ליה^{טו} (אלא מעתה בערכין יערך אלמה תניא הזכר ולא טומטוס ואנדרויניוס ומשני סמי מכאן טומטוס ומשמע דהכי פריך אלמה תניא הזכר אין סכרא למעוטי ואם הוא נקבה אין זריך קרא דהשתא פריך שפיר מערכין דלא הוה לן למעוטי טומטוס כיון דאיכא דהתם פריך גבי אנדרויניוס אינטריך קרא למעוטי ספיקא שפיר פריך שהרי אין סכרא לומר שיהא ספק לפסוק דודאי צרור למקרא אם הוא זכר או נקבה ואם הוא אמת שהפסוק מושבו זכר למה ימעטנו שלא יהא קדוש לעולה ואם קרא חשיב ליה נקבה א"ל לכתוב למעטו^{טז} י' אלא טומטוס ודאי זריך קרא שיז מהן זכרים יש מהן נקבות וכי האי גוונא שייך שפיר למקרא למעטו כיון שהוא ספק לנו אם הוא זכר או נקבה כעין שמנינו גבי מעשר צהמה דתנן צפ' בתרא בצבורות (דף נח:) ומייתי לה צפ"ק דצ"מ (דף ו:) קפץ אחד מן המנויין לתוכן כולן פטורין ומפרש התם טעמא דעשירי ודאי אמר רחמנא ולא עשירי ספק וכן צנגעים ספק צהרת קדמה לשער לכן או שער לכן קדם לצהרת ונפקא לן צשלהי מסכת נזיר (דף סה.) דטהור מדכתיב לטהרו או לטמאו שפתח הכתוב תחילה צטהרה וגראה לר' דה"פ מילתא דרב חסדא אבל טומטוס קדוש מספיקא משום דכל כמה דמצינן לאוקמי קרא למעט אנדרויניוס דממעטי להו רבנן מדכתיב הזכר כדדריש התם לעיל לית לן לאוקמי לקרא למעוטי טומטוס משום דאם הוא זכר ודאי אין סכרא למעוטי ואם הוא נקבה אין זריך קרא דהשתא פריך שפיר מערכין דלא הוה לן למעוטי טומטוס כיון דאיכא לאוקמי קרא לאנדרויניוס לית לן למעוטי טומטוס מיניה דליכא למימר ואם נקבה לאנדרויניוס לא אינטריך דכבר מיעטנו מהזכר^{טז} מ"מ הוה אמיינא נהי דמעטיה קרא מערך איש מיהו לא גרע מאשה ויהא לו לכל הפחות ערך אשה הלכך לאנדרויניוס נמי אינטריך ואם נקבה לפיכך הוזכרו לתוך סמי מכאן טומטוס והא דתני צפ"ק דחגיגה (דף ד. וס) זכורך להוילא טומטוס ואנדרויניוס ולא פריך מינה בצבורות לרב חסדא ולישני סמי מכאן טומטוס וגראה לר' משום דקרא יתיירא^{יז} למעט טומטוס דתרי זכורין כתיבי והא דפריך צפ"ק דחגיגה צשלמא אנדרויניוס אינטריך סד"א הואיל ואית ליה זכרות ליחייב קמ"ל דצריה הוא צפני עצמו אלא טומטוס ספיקא הוא אינטריך קרא למעוטי ספיקא ומשני כשציזו מבחוץ וגראה לרבי דשפיר פריך דהתם ודאי לא הוה זריך קרא למעוטי טומטוס דפשיטא בלא קרא דלא מייתי עולת ראיהי נעביד מספיקא לא מייתי על תנאי דאם נקבה הוא תהא עולת נדבה דהא עולת ראיהי לא צעי סמיכה ואסור לסמוך משום עבודה כקדשים וועולת נדבה צעי סמיכה^{יח} ואם לא יסמוך טוב שלא יציא כמו שמנינו גבי פסח בפסחים פרק האשה (דף פח:) דתניא חצורה שנתעברו עורות פסחיהן ונמצאה יצלת באחת מהן כולן ינאו לבית השריפה ופטורין מלעשות פסח שני כו' עד דפריך וייתי מותר הפסח ומשני משום סמיכה דאילו מותר הפסח צעי סמיכה ואילו פסח לא צעי סמיכה אלמא משום סמיכה נמנעים מלעשות פסח כ"ש מלהציא עולת ראיהי ובצבורות על מילתא דרב חסדא לא הוה מצי לשנויי כשציזו מבחוץ דכ"ש דלא הוה ליה לקרא למעוטיה. מ"ר. וקשה לי לרב חסדא אמאי ממעט רב צנדה

רבי אליעזר דמילה פרק תשעה עשר שבת

אם אשם ישראל היא. אם אינו כהן זה שנתקדשה לו ומותר בחלוצה: **חולצת**. מן הספק ואח"כ תנשא. ואם כהן הוא שאם תחלוץ תהא אסורה לו סמכין אדרבנן ואמרינן לאו נפל הוא ואינה חולצת: **לאורא אמר רבא הכי**. כדקאמרת דאחת זו ואחת זו חולצת: **ולצפרא**

הדר ציה. ואמר אשת כהן אינה חולצת: **אמר ליה**. רב שרביא לרבינא: **שריפיה**. בלא חליצה ועצירתו אדרבן שמעון יהא רעוא דתשרין חלצ באכילה: **לא לכל אמר ר"י**. לא לכל דבר אמר ר"י דאנדרויניוס זכר הוא אלא לענין מילה צלצד דיליף ליה מרביצא דקרא כדלקמן^א: **שאם אשם אומר**. זכר הוא לכל דבר: **נערינן יערך**. האומר ערכו עלי יעריכהו: **הזכר**. ה' יתיירא קדריש. וגבי נקבה דריש ואם יתיירא ולא טומטוס ואנדרויניוס: והא

ולא טומטום ואנדרויניוס וכתם

מעגנין שרו חלוצה לכהונה אלאמא אנו מעגנין אשה זו לעולם משום טעמא דנמלא מזריכה כרוז לכהונה ולכך אין אנו מניחים לחלוץ וכל שכן כהא שיז לימנע יותר מחליצה ואיכא למיחש טפי שלא יאמרו קא שרו חלוצה לכהן. מ"ר: ואם אשת כהן היא אינה חולצת. דמי הוא אפילו כי לא שהה כרבנן כדאי' בהחולץ (יבמות דף לו: וס) והא דאמרינן לעיל דהלכה כרשב"ג היינו דוקא באשת ישראל^א אבל באשת כהן לא קי"ל כוותיה להלריכה חליצה הואיל ואשת כהן היא.^ב מ"ר: דרנניא^ג הובר ולא טומטום ואנדרויניוס. השתא משמע דדריש מלשון זכר ונקבה ולא מימורא דה' דזוכר ואם נקבה דאם לא כן מאי קפריך בסמוך ומ"ש גבי מילה מאי קרא זריך במילה לרבות אנדרויניוס והא דלרצה^ד זריך מיעוט גבי ערכין למעוטי אנדרויניוס^ה אלא ע"כ לאו מימורא דקרא ממעט ליה מערך איש ואשה אלא ממשמעות דזכר ונקבה הלכך זריך קרא במילה לרבות אנדרויניוס וכ"מ נמי דגבי קידוש ממעט אנדרויניוס בלא שום ייחור כדמוכח בפרק טרף בקליפ ציומא^ו (דף מג. וס) דאמר תנן התם הכל כשרים לקדש כו' ומפרש אשה מנלן אמר קרא ונתן ולא ונתנה כו' ומהאי טעמא דממעט אשה ממעט אנדרויניוס וקשה לרבי דבגדה פירק המפלת^ז (דף כח: וס) מייתנין הך מילתא דערכין וקאמר טעמא דכתב רחמנא הזכר ואם נקבה הא מוזכר ונקבה לחוד לא הוה ממעט להו אלאמא מימורא דואם וה' דהזכר קדריש ואומר רבי דודאי מימורא קדריש כדמשמע התם והא דאינטריך כל זכר גבי מילה לרבות אנדרויניוס כי היכי דלא ינלף מערכין^ח ומשום הכי גבי קידוש לא זריך קרא למעט אנדרויניוס דילפינן מערכין וממילה לא ילפינן דאית לן למיפין מערכין לחומרא ופסול לקדש והא דאמר רב צהמפלת^ט (גס זה ס) טומטוס ואנדרויניוס שראו לובן ואודם כלחת אין חייבין על ציאת מקדש ושורפינן עליו את התרומה ונפקא ליה התם ציאת מקדש מדכתיב מוזכר ועד נקבה תשלמו זכר ודאי נקבה ודאית ולא טומטוס ואנדרויניוס ופרין התם וכל היכא דכתיב זכר ונקבה למעוטי טומטוס ואנדרויניוס והתניא כו'^י דטעמא דכתב רחמנא הזכר ואם נקבה כו' והשתא מאי קפריך דבלא יחור נמי שפיר ממעט טומטוס ואנדרויניוס משום דילפינן מערכין וי"ל דכי גמרי מערכין לחומרא כמו גבי קידוש אבל לקולא לפוטרו מציאת מקדש כשראה לובן ואודם כלחת לא ילפינן מערכין אלא אדרבה ילפינן ממילה לחומרא לחייבו על ציאת מקדש מיהו קשה לרבי מהא דתני בצבורות בפרק אלו מומין (דף מג. וס) הזכר ולא הנקבה כשהוא אומר למטה זכר שאין תלמוד לומר להוילא טומטוס ואנדרויניוס והשתא אמאי אינטריך קרא למעט טומטוס ואנדרויניוס שאינם קדושים לעולה תיפוק ליה משום דילפינן מערכין לחומרא דהיינו חומרא שאין קדושה חלה עליהם וארי' קרבן אחר וצדוקא אומר ר"י דלרצה^{יא} היא קולא שאם לא מצא אלא אנדרויניוס יהא יושב וצטל כעין שמנינו גבי סוכה בפרק לולב הגזול (דף טז:) דמתיא ר' יהודה אומר אין סוכה נוהגת אלא בד' מינים שצולצב והדין ונתן ומה לולב שאינו צלילות כצימים כו' אמרו לו כל דין שאתה דן שתחילתו להחמיר וסופו להקל אינו דין לא מצא ד' מינין יהא יושב וצטל ומיהו לא דמייא שפיר להאיא דהתם ודאי סופו להקל שאם לא ימצא ד' מינים כל ימי סוכה נמלא המנוה עוברת וא"ל לעשותה עוד אפילו ימצא אחרי כן אבל גבי קרבן אם אינו מוצא עכשיו אלא אנדרויניוס אחר זמן ימצא וא"כ תחילתו^{יב} וסופו להחמיר הוא ועוד אומר רבי דההוא קרא דהזכר גבי עולת נדבה הוא דכתיב' ולא גבי חובה הלכך לא שייך התם יהא יושב וצטל כיון שאינו מחויב שום קרבן.^{יג} מ"ר: הובר^{יד} ולא טומטום ואנדרויניוס.

בצבורות בפרק^י (א' אלו מומין (מג. וס) אמר סמי מכאן טומטוס דתנן התם טומטוס ואנדרויניוס אין שוחטין עליו לא בנקדש ולא במדינה רבי ישמעאל אומר אין מוס גדול מזה וסכ"א אינו צבור אלא נגזו ונעמד ואמר בגמ' אר"ח מחלוקת באנדרויניוס אבל טומטוס דברי הכל ספיקא הוא וקדוש מספיקא אומר ליה^{טו} (אלא מעתה בערכין יערך אלמה תניא הזכר ולא טומטוס ואנדרויניוס ומשני סמי מכאן טומטוס ומשמע דהכי פריך אלמה תניא הזכר אין סכרא למעוטי ואם הוא נקבה אין זריך קרא דהשתא פריך שפיר מערכין דלא הוה לן למעוטי טומטוס כיון דאיכא דהתם פריך גבי אנדרויניוס אינטריך קרא למעוטי ספיקא שפיר פריך שהרי אין סכרא לומר שיהא ספק לפסוק דודאי צרור למקרא אם הוא זכר או נקבה ואם הוא אמת שהפסוק מושבו זכר למה ימעטנו שלא יהא קדוש לעולה ואם קרא חשיב ליה נקבה א"ל לכתוב למעטו^{טז} י' אלא טומטוס ודאי זריך קרא שיז מהן זכרים יש מהן נקבות וכי האי גוונא שייך שפיר למקרא למעטו כיון שהוא ספק לנו אם הוא זכר או נקבה כעין שמנינו גבי מעשר צהמה דתנן צפ' בתרא בצבורות (דף נח:) ומייתי לה צפ"ק דצ"מ (דף ו:) קפץ אחד מן המנויין לתוכן כולן פטורין ומפרש התם טעמא דעשירי ודאי אמר רחמנא ולא עשירי ספק וכן צנגעים ספק צהרת קדמה לשער לכן או שער לכן קדם לצהרת ונפקא לן צשלהי מסכת נזיר (דף סה.) דטהור מדכתיב לטהרו או לטמאו שפתח הכתוב תחילה צטהרה וגראה לר' דה"פ מילתא דרב חסדא אבל טומטוס קדוש מספיקא משום דכל כמה דמצינן לאוקמי קרא למעט אנדרויניוס דממעטי להו רבנן מדכתיב הזכר כדדריש התם לעיל לית לן לאוקמי לקרא למעוטי טומטוס משום דאם הוא זכר ודאי אין סכרא למעוטי ואם הוא נקבה אין זריך קרא דהשתא פריך שפיר מערכין דלא הוה לן למעוטי טומטוס כיון דאיכא לאוקמי קרא לאנדרויניוס לית לן למעוטי טומטוס מיניה דליכא למימר ואם נקבה לאנדרויניוס לא אינטריך דכבר מיעטנו מהזכר^{טז} מ"מ הוה אמיינא נהי דמעטיה קרא מערך איש מיהו לא גרע מאשה ויהא לו לכל הפחות ערך אשה הלכך לאנדרויניוס נמי אינטריך ואם נקבה לפיכך הוזכרו לתוך סמי מכאן טומטוס והא דתני צפ"ק דחגיגה (דף ד. וס) זכורך להוילא טומטוס ואנדרויניוס ולא פריך מינה בצבורות לרב חסדא ולישני סמי מכאן טומטוס וגראה לר' משום דקרא יתיירא^{יז} למעט טומטוס דתרי זכורין כתיבי והא דפריך צפ"ק דחגיגה צשלמא אנדרויניוס אינטריך סד"א הואיל ואית ליה זכרות ליחייב קמ"ל דצריה הוא צפני עצמו אלא טומטוס ספיקא הוא אינטריך קרא למעוטי ספיקא ומשני כשציזו מבחוץ וגראה לרבי דשפיר פריך דהתם ודאי לא הוה זריך קרא למעוטי טומטוס דפשיטא בלא קרא דלא מייתי עולת ראיהי נעביד מספיקא לא מייתי על תנאי דאם נקבה הוא תהא עולת נדבה דהא עולת ראיהי לא צעי סמיכה ואסור לסמוך משום עבודה כקדשים וועולת נדבה צעי סמיכה^{יח} ואם לא יסמוך טוב שלא יציא כמו שמנינו גבי פסח בפסחים פרק האשה (דף פח:) דתניא חצורה שנתעברו עורות פסחיהן ונמצאה יצלת באחת מהן כולן ינאו לבית השריפה ופטורין מלעשות פסח שני כו' עד דפריך וייתי מותר הפסח ומשני משום סמיכה דאילו מותר הפסח צעי סמיכה ואילו פסח לא צעי סמיכה אלמא משום סמיכה נמנעים מלעשות פסח כ"ש מלהציא עולת ראיהי ובצבורות על מילתא דרב חסדא לא הוה מצי לשנויי כשציזו מבחוץ דכ"ש דלא הוה ליה לקרא למעוטיה. מ"ר. וקשה לי לרב חסדא אמאי ממעט רב צנדה

טומטוס

מסורת הש"ס

א) נבינונות לו: איתא משרשיא), ג) צטרות מב. ערכין ד: נדה כח: א) נדף קלג:), ד) נס כד:), ט) נדף קט:), ו) גיר' רש"י וסופו להחמיר הוא הלכך לא שייך התם יושב וצטל ועוד סבר רבי כו' ולא בני חובה והו קולא כיון שאינו מחויב שום קרבן), ו) ס"א אלא טומטוס ד"ל שהתקרא מושבו לא זכר ולא נקבה דיש מהס זכרים טו',

→

הגהות הב"ח

א) תוס' ד"ה הזכר וכו' בצטרות בפרק על אלו מומין וכו' אין לך מוס גדול:
ב) בא"ד אמר ליה רבא אלא מעשה וכו':
ג) בא"ד בדיון דלמרת:
ד) בא"ד אלא טומטוס דיש לומר שאין המקרא חושבו לא זכר ולא נקבה דיש מוסן וכוים:
ה) בא"ד מהזכר דמ"מ ה"א נהי:
ו) בא"ד דקרא יתיירא איכא למעט:

→

רבינו חננאל

אם אשת ישראל היא חולצת אם אשת כהן היא אינה חולצת. רוב שרביא משמיה דרבא אמר אחת זו ואחת זו חולצת. א"ל רבינא לרב שרביא באורתא אמר רבא הכי כי דאמרת לצפרא הדר ביה. א"ל יהא רעוא דתשרי תרבא, כלומר עתה תאסר ואחרי שעה תתירה, יהי רצון שתתיר אף החלב. והילכתא כרבינא משמיה דרבא, דהאמר רבינא דהדר ביה רבא מההיא, ר' יהודה מוזרי באנדרויניוס, פי' למולו בשבת. אמר רב שרביא אמר רב חסדא לא לכל א"ר יהודה אנדרויניוס זכר הוא, שאם אי אחת ואחר כך יערך. ומגיל דלא טומטוס ואנדרויניוס כו', ופשוטה היא.